

CHARTER OF FUNDAMENTAL RIGHTS OF THE EUROPEAN UNION

AZ EURÓPAI UNIÓ ALAPVETŐ JOGOK CHARTÁJA

(A Hungarian—English version)

**Ministry of Employment and Labor
Budapest, 2004.**

Az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság ünnepélyesen kihirdetik az alábbi szöveget, mint az Európai Unió Alapvető Jogok Chartáját

The European Parliament, the Council and the Commission solemnly proclaim the text below as the Charter of fundamental rights of the European Union

Készült Nizzában, a kétezredik évben, december hetedik napján

Done at Nice on the seventh day of December in the year two thousand

**AZ EURÓPAI UNIÓ
ALAPVETŐ JOGOK CHARTÁJA¹**

**CHARTER OF FUNDAMENTAL RIGHTS
OF THE EUROPEAN UNION**

PREAMBULUM

PREAMBLE

Európa népei összetartozásuk egyre szorosabbá tétele során úgy döntöttek, hogy osztoznak a közös értékekre alapított békés jövőben.

The peoples of Europe, in creating an ever closer union among them, are resolved to share a peaceful future based on common values.

Szellemi és erkölcsi öröksége tudatában az Unió az emberi méltóság, szabadság, egyenlőség és szolidaritás oszthatatlan, egyetemes értékein alapul; a demokrácia elveire és a jog szabályaira támaszkodik. Az egyént állítja tevékenysége középpontjába az Uniós polgárság intézményének létrehozásával, a szabadság, a

Conscious of its spiritual and moral heritage, the Union is founded on the indivisible, universal values of human dignity, freedom, equality and solidarity; it is based on the principles of democracy and the rule of law. It places the individual at the heart of its activities, by establishing the citizenship of the Union and by

¹ The first version of the translation has been made by TRADIX Kft in 2001. It has been revised by Gyorgy Konczi, MEL, 2004

biztonság és az igazságosság térségének megteremtésével.

Az Unió hozzájárul e közös értékek megőrzéséhez és továbbfejlesztéséhez, miközben tiszteletben tartja az európai népek kultúráinak és hagyományainak sokféleségét, a tagállamok nemzeti identitását és közhatalóságaik szervezeti nemzeti, regionális és helyi szinten; a kiegyensúlyozott és fenntartható fejlődés előmozdítására törekszik és biztosítja a személyek, az áruk, a szolgáltatások és a tőke szabad áramlását és a letelepedés szabadságát.

Ennek érdekében szükséges az alapvető jogok megerősítése a társadalomban bekövetkező változások, a társadalmi haladás, a tudományos és technológiai fejlődés fényében, azáltal hogy e jogokat Chartában teszi még nyilvánvalóbbá.

E Charta, kellő figyelemmel a Közösség és az Unió jogköreire és feladataira, újílag megerősíti a szubsidiaritás elvét és különösen azokat a jogokat, amelyek a tagállamok közös alkotmányos hagyományaiból és nemzetközi kötelezettségeiből, az Európai Unióról szóló Szerződésből, a Közösség alapító Szerződéseiből, az Emberi Jogok és Alapvető Szabadságok Védelméről szóló Európai Egyezményből, a Közösség és az Európa Tanács által elfogadott Szociális Chartákból, valamint az Európai Közösségek Bírósága és az Emberi Jogok Európai Bírósága esetjogából következnek.

E jogok gyakorlása együtt jár a más személyek, az emberi közösség és a jövő nemzedékek iránt viselt felelősséggel és kötelezettségekkel.

Az Unió ezennel elismeri az alábbiakban rögzített jogokat, szabadságjogokat és elveket.

creating an area of freedom, security and justice.

The Union contributes to the preservation and to the development of these common values while respecting the diversity of the cultures and traditions of the peoples of Europe as well as the national identities of the Member States and the organisation of their public authorities at national, regional and local levels; it seeks to promote balanced and sustainable development and ensures free movement of persons, goods, services and capital, and the freedom of establishment.

To this end, it is necessary to strengthen the protection of fundamental rights in the light of changes in society, social progress and scientific and technological developments by making those rights more visible in a Charter.

This Charter reaffirms, with due regard for the powers and tasks of the Community and the Union and the principle of subsidiarity, the rights as they result, in particular, from the constitutional traditions and international obligations common to the Member States, the Treaty on European Union, the Community Treaties, the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, the Social Charters adopted by the Community and by the Council of Europe and the case law of the Court of Justice of the European Communities and of the European Court of Human Rights.

Enjoyment of these rights entails responsibilities and duties with regard to other persons, to the human community and to future generations.

The Union therefore recognises the rights, freedoms and principles set out hereafter.

I. FEJEZET MÉLTÓSÁG

1. cikkely Emberi méltóság

Az emberi méltóság sérthetetlen. Tiszteletben kell tartani, és védelmezni kell.

2. cikkely Jog az élethez

CHAPTER I DIGNITY

Article 1 Human dignity

Human dignity is inviolable. It must be respected and protected.

Article 2 Right to life

1. Mindenkinek joga van az élethez.
2. Senkit sem szabad halálra ítélni, sem kivégezni.

3. cikkely

Jog a személyi sérthetlenséghez

1. Mindenkinek joga van ahhoz, hogy tiszteletben tartsák testi és szellemi sérthetlenségét.
2. Az orvostudomány és a biológia területén különösen a következőket kell tiszteletben tartani:
 - az érintett személy szabad és tájékozottságon alapuló döntése, a törvényben rögzített eljárásoknak megfelelően;
 - az eugenikai, különösen a személyi kiválasztódást célzó gyakorlat tilalma;
 - az emberi test és részei hasznoszerzési célú felhasználásának tilalma;
 - emberi lények szaporítási célú klónozásának tilalma.

4. cikkely

A kínzás, az embertelen és megalázó bánásmód és büntetés tilalma

Senkit sem szabad kínzásnak, embertelen vagy megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni.

5. cikkely

A rabszolgaság és kényszermunka tilalma

1. Senkit sem szabad rabszolgaságban, vagy szolgaságban tartani.
2. Senkivel sem szabad kényszermunkát, vagy kötelező munkát végeztetni.
3. Tilos emberi lényekkel kereskedni.

II. FEJEZET SZABADSÁGJOGOK

6. cikkely

Jog a szabadsághoz és a biztonsághoz

Mindenkinek joga van a személyes szabadsághoz és biztonsághoz.

7. cikkely

A magánélet és a családi élet tiszteletben tartása

Mindenkinek joga van ahhoz, hogy tiszteletben

1. Everyone has the right to life.
2. No one shall be condemned to the death penalty, or executed.

Article 3

Right to the integrity of the person

1. Everyone has the right to respect for his or her physical and mental integrity.
2. In the fields of medicine and biology, the following must be respected in particular:
 - the free and informed consent of the person concerned, according to the procedures laid down by law,
 - the prohibition of eugenic practices, in particular those aiming at the selection of persons,
 - the prohibition on making the human body and its parts as such a source of financial gain,
 - the prohibition of the reproductive cloning of human beings.

Article 4

Prohibition of torture and inhuman or degrading treatment or punishment

No one shall be subjected to torture or to inhuman or degrading treatment or punishment.

Article 5

Prohibition of slavery and forced labour

1. No one shall be held in slavery or servitude.
2. No one shall be required to perform forced or compulsory labour.
3. Trafficking in human beings is prohibited.

CHAPTER II FREEDOMS

Article 6

Right to liberty and security

Everyone has the right to liberty and security of person.

Article 7

Respect for private and family life

Everyone has the right to respect for his or her private and family life, home and communi-

tartsák magánéletét és családi életét, otthonát és kapcsolattartását. cations.

8. cikkely

A személyes adatok védelme

1. Mindenkinek joga van a rá vonatkozó adatok védelméhez.
2. Az ilyen adatokat korrekt módon kell feldolgozni meghatározott célokra és az érintett személy hozzájárulása alapján vagy valamilyen más, jogszabályban rögzített törvényes okból. Mindenkinek joga van ahhoz, hogy hozzáférjen a róla gyűjtött adatokhoz, és joga van azokat kijavítani.
3. Ezeknek a szabályoknak a betartása felett független hatóság őrökdi.

Article 8

Protection of personal data

1. Everyone has the right to the protection of personal data concerning him or her.
2. Such data must be processed fairly for specified purposes and on the basis of the consent of the person concerned or some other legitimate basis laid down by law. Everyone has the right of access to data, which has been collected concerning him or her, and the right to have it rectified.
3. Compliance with these rules shall be subject to control by an independent authority.

9. cikkely

Jog a házasságkötéshez és a családalapításhoz

A házasságkötéshez és a családalapításhoz való jogot az e jogok gyakorlását szabályozó nemzeti jogszabályok szerint biztosítani kell.

Article 9

Right to marry and right to found a family

The right to marry and the right to found a family shall be guaranteed in accordance with the national laws governing the exercise of these rights.

10. cikkely

Gondolat-, lelkiismereti és vallásszabadság

1. Mindenkinek joga van a gondolat-, lelkiismereti és vallásszabadsághoz. Ezek a jogok magukban foglalják a vallás és a hit változtatásának szabadságát, valamint a vallás és a hit egyénileg vagy másokkal közösségben, nyilvánosan vagy magán keretek között történő kifejezésre juttatását imádsággal, tanítással, gyakorlással vagy szertartásokkal.
2. A katonai szolgálat lelkiismereti okból történő megtagadásához való jogot az e jog gyakorlását szabályozó nemzeti jogszabályok szerint el kell ismerni.

Article 10

Freedom of thought, conscience and religion

1. Everyone has the right to freedom of thought, conscience and religion. This right includes freedom to change religion or belief and freedom, either alone or in community with others and in public or in private, to manifest religion or belief, in worship, teaching, practice and observance.
2. The right to conscientious objection is recognised, in accordance with the national laws governing the exercise of this right.

11. cikkely

Információs és szólásszabadság

1. Mindenkinek joga van a szólásszabadsághoz. Ez a jog magában foglalja a véleménynyilvánítás szabadságát és az információk és eszmék átvételének és átadásának szabadságát a közhatóságok beavatkozása nélkül és határoktól függetlenül.
2. Tiszteletben kell tartani a sajtószabadságot és a sajtó pluralizmusát.

Article 11

Freedom of expression and information

1. Everyone has the right to freedom of expression. This right shall include freedom to hold opinions and to receive and impart information and ideas without interference by public authority and regardless of frontiers.
2. The freedom and pluralism of the media shall be respected.

12. cikkely

Gyülekezési és egyesülési szabadság

1. Mindenkinek joga van a békés gyülekezés szabadságához és a bármiféle - különösen politikai, szakmai és civil - célú egyesüléshez, ami magában foglalja mindenkinek a jogát ahhoz, hogy érdekei védelmére szakmai szervezetet alapítson, vagy ilyenhez csatlakozzon.
2. A politikai pártok az Unió szintjén hozzájárulnak az Unió polgárai politikai akaratának kifejezésre juttatásához.

13. cikkely

Művészi és tudományos szabadság

A művészeteknek és a kutatásoknak mindenféle megszorításoktól menteseknek kell lenniük. Tiszteletben kell tartani a tudomány szabadságát.

14. cikkely

Jog az oktatáshoz

1. Mindenkinek joga van az oktatáshoz és ahhoz, hogy hozzáférjen a szakmai képzéshez és továbbképzéshez.
2. Ez a jog magában foglalja az ingyenes kötelező oktatásban való részvétel lehetőségét.
3. Tiszteletben kell tartani az oktatási intézmények alapításának szabadságát a demokratikus elvek és a szülők azon jogai kellő tiszteletben tartása mellett, hogy gyermekeik számára a vallásuknak, filozófiai vagy pedagógiai meggyőződésüknek megfelelő nevelést biztosítsanak, az e jogok és szabadságjogok gyakorlását szabályozó nemzeti jogszabályokkal összhangban.

15. cikkely

A foglalkozás megválasztásának szabadsága és jog a munkavállaláshoz

1. Mindenkinek joga van a munkavállaláshoz és a szabadon választott vagy elfogadott foglalkozás gyakorlásához.
2. Az Unió minden polgára szabadon kereshet állást, dolgozhat, gyakorolhatja a letelepedés és a szolgáltatás-nyújtás jogát az Unió bármely tagállamában.
3. Harmadik országok azon állampolgárait, akik engedéllyel rendelkeznek ahhoz, hogy a tagállamok területén munkát végezzenek, az Unió polgáraival azonos munkafeltételek illetik meg.

Article 12

Freedom of assembly and of association

1. Everyone has the right to freedom of peaceful assembly and to freedom of association at all levels, in particular in political, trade union and civic matters, which implies the right of everyone to form and to join trade unions for the protection of his or her interests.
2. Political parties at Union level contribute to expressing the political will of the citizens of the Union.

Article 13

Freedom of the arts and sciences

The arts and scientific research shall be free of constraint. Academic freedom shall be respected.

Article 14

Right to education

1. Everyone has the right to education and to have access to vocational and continuing training.
2. This right includes the possibility to receive free compulsory education.
3. The freedom to found educational establishments with due respect for democratic principles and the right of parents to ensure the education and teaching of their children in conformity with their religious, philosophical and pedagogical convictions shall be respected, in accordance with the national laws governing the exercise of such freedom and right.

Article 15

Freedom to choose an occupation and right to engage in work

1. Everyone has the right to engage in work and to pursue a freely chosen or accepted occupation.
2. Every citizen of the Union has the freedom to seek employment, to work, to exercise the right of establishment and to provide services in any Member State.
3. Nationals of third countries who are authorised to work in the territories of the Member States are entitled to working conditions equivalent to those of citizens of the Union.

16. cikkely

A vállalkozás szabadsága

A vállalkozás szabadságát a közösségi joggal, a nemzeti jogszabályokkal és gyakorlattal összhangban elismerik.

Article 16

Freedom to conduct a business

The freedom to conduct a business in accordance with Community law and national laws and practices is recognised.

17. cikkely

A tulajdonhoz való jog

1. Mindenkinek joga van ahhoz, hogy törvényesen szerzett tulajdonát birtokolja, használja, rendelkezzen vele, és örökül hagyja. Tulajdonától senkit sem szabad megfosztani, kivéve, ha a köz érdeke úgy kívánja, jogszabályban előírt esetekben és feltételekkel, és az ezáltal elszenvedett veszteségeiért jó időben fizetett kárpótlás mellett. A tulajdon használatát csak törvénnyel lehet szabályozni, amennyiben az általános érdek szükségessé teszi.
2. A szellemi tulajdon védelmet élvez.

Article 17

Right to property

1. Everyone has the right to own, use, dispose of and bequeath his or her lawfully acquired possessions. No one may be deprived of his or her possessions, except in the public interest and in the cases and under the conditions provided for by law, subject to fair compensation being paid in good time for their loss. The use of property may be regulated by law insofar as is necessary for the general interest.
2. Intellectual property shall be protected.

18. cikkely

Menedékjog

A menedékjogot biztosítani kell, az 1951. július 28-i genfi egyezményben és a menekültek státuszára vonatkozó 1967. január 31-i Jegyzőkönyvben, valamint az Európai Közösséget alapító Szerződésben foglalt szabályok kellő tiszteletben tartásával.

Article 18

Right to asylum

The right to asylum shall be guaranteed with due respect for the rules of the Geneva Convention of 28 July 1951 and the Protocol of 31 January 1967 relating to the status of refugees and in accordance with the Treaty establishing the European Community.

19. cikkely

Védelem a kitelepítéssel, kiutasítással és kiadatással szemben

1. A kollektív kitelepítés tilos.
2. Senki sem telepíthető ki, utasítható ki, vagy adható ki olyan államba, ahol súlyosan fenyegeti az a veszély, hogy halálra ítélik, megkínózzák, vagy más embertelen bánásmódnak vagy büntetésnek vetik alá.

Article 19

Protection in the event of removal, expulsion or extradition

1. Collective expulsions are prohibited.
2. No one may be removed, expelled or extradited to a State where there is a serious risk that he or she would be subjected to the death penalty, torture or other inhuman or degrading treatment or punishment.

**III. FEJEZET
EGYENLŐSÉG**

20. cikkely

Törvény előtti egyenlőség

A törvény előtt mindenki egyenlő.

**CHAPTER III
EQUALITY**

Article 20

Equality before the law

Everyone is equal before the law.

21. cikkely

A megkülönböztetés tilalma

Article 21

Non-discrimination

1. Tilos bármiféle megkülönböztetés nem, faj, bőrszín, etnikai vagy társadalmi eredet, genetikai jellegzetesség, nyelv, vallás vagy hit, politikai vagy más meggyőződés, nemzeti kisebbséghez tartozás, tulajdon, származás, fogyatékoság, kor vagy szexuális irányultság alapján.

2. Az Európai Közösséget alapító Szerződés és az Európai Unióról szóló Szerződés alkalmazási körében és az említett Szerződések különleges rendelkezéseinek sérelme nélkül, a nemzeti hovatartozás alapján történő bármiféle megkülönböztetés tilos.

22. cikkely

Kulturális, vallási és nyelvi sokféleség

Az Unió tiszteletben tartja a kulturális, vallási és nyelvi sokféleséget.

23. cikkely

Férfiak és nők egyenlősége

A férfiak és nők egyenlőségét minden területen, így a foglalkoztatás, a munkavégzés és a bérezés területén is biztosítani kell. Az egyenlőség elve nem akadályozhatja az alacsonyabb arányban képviselt nem számára különleges előnyöket biztosító rendelkezések fenntartását vagy meghozatalát.

24. cikkely

A gyermekek jogai

1. A gyermekeknek joguk van a jólétükhöz szükséges védelemhez és gondoskodáshoz. A gyermekek véleményüket szabadon kifejezhetik. Véleményüket életkoruknak és érettségüknek megfelelően figyelembe kell venni az őket érintő kérdések elbírálásánál.

2. Mind a közhatalóságok, mind a magánintézmények gyermekekkel kapcsolatos tevékenységeiben az elsődleges szempont a gyermekek jól felfogott érdeke kell, hogy legyen.

3. Minden gyermeknek joga van ahhoz, hogy rendszeres személyes közvetlen kapcsolatokat tartson fenn mindkét szülőjével, kivéve, ha ez érdekeivel ellenkezik.

25. cikkely

Az idősek jogai

Az Unió elismeri, és tiszteletben tartja az idősek jogát a méltó és önálló élethez, a társadalmi és kulturális életben való részvételhez.

1. Any discrimination based on any ground such as sex, race, colour, ethnic or social origin, genetic features, language, religion or belief, political or any other opinion, membership of a national minority, property, birth, disability, age or sexual orientation shall be prohibited.

2. Within the scope of application of the Treaty establishing the European Community and of the Treaty on European Union, and without prejudice to the special provisions of those Treaties, any discrimination on grounds of nationality shall be prohibited.

Article 22

Cultural, religious and linguistic diversity

The Union shall respect cultural, religious and linguistic diversity.

Article 23

Equality between men and women

Equality between men and women must be ensured in all areas, including employment, work and pay. The principle of equality shall not prevent the maintenance or adoption of measures providing for specific advantages in favour of the under-represented sex.

Article 24

The rights of the child

1. Children shall have the right to such protection and care as is necessary for their well-being. They may express their views freely. Such views shall be taken into consideration on matters which concern them in accordance with their age and maturity.

2. In all actions relating to children, whether taken by public authorities or private institutions, the child's best interests must be a primary consideration.

3. Every child shall have the right to maintain on a regular basis a personal relationship and direct contact with both, his or her parents, unless that is contrary to his or her interests.

Article 25

The rights of the elderly

The Union recognises and respects the rights of the elderly to lead a life of dignity and independence and to participate in social and cul-

<p style="text-align: center;">26. cikkely</p> <p style="text-align: center;">A fogyatékossgal élő személyek beilleszkedése</p> <p>Az Unió elismeri, és tiszteletben tartja a fogyatékossgal élő személyek jogát ahhoz, hogy olyan intézkedéseket élvezzenek, amelyek célja önállóságuk, társadalmi és foglalkozási beilleszkedésük és a közösség életében való részvételük biztosítása.</p>	<p>tural life.</p> <p style="text-align: center;">Article 26</p> <p style="text-align: center;">Integration of persons with disabilities</p> <p>The Union recognises and respects the right of persons with disabilities to benefit from measures designed to ensure their independence, social and occupational integration and participation in the life of the community.</p>
<p style="text-align: center;">IV. FEJEZET</p> <p style="text-align: center;">SZOLIDARITÁS</p>	<p style="text-align: center;">CHAPTER IV</p> <p style="text-align: center;">SOLIDARITY</p>
<p style="text-align: center;">27. cikkely</p> <p style="text-align: center;">A dolgozók joga a tájékoztatáshoz és a konzultációhoz a vállalatnál</p> <p>A dolgozók és képviselőik számára a közösségi joggal és a nemzeti jogszabályokkal és gyakorlattal összhangban biztosítani kell a megfelelő szintű és kellő időben történő tájékoztatást és konzultációt.</p>	<p style="text-align: center;">Article 27</p> <p style="text-align: center;">Workers' right to information and consultation within the undertaking</p> <p>Workers or their representatives must, at the appropriate levels, be guaranteed information and consultation in good time in the cases and under the conditions provided for by Community law and national laws and practices.</p>
<p style="text-align: center;">28. cikkely</p> <p style="text-align: center;">Jog a kollektív tárgyaláshoz és cselekvéshez</p> <p>A dolgozóknak és a munkaadóknak, illetőleg képviseleti szervezeteiknek a közösségi joggal és a nemzeti jogszabályokkal és gyakorlattal összhangban joguk van kollektív szerződések megfelelő szintű megtárgyalására és megkötésére és érdekütközés esetén kollektív cselekvésre, a sztrájkot is beleértve, érdekeik védelmében.</p>	<p style="text-align: center;">Article 28</p> <p style="text-align: center;">Right of collective bargaining and action</p> <p>Workers and employers, or their respective organisations, have, in accordance with Community law and national laws and practices, the right to negotiate and conclude collective agreements at the appropriate levels and, in cases of conflicts of interest, to take collective action to defend their interests, including strike action.</p>
<p style="text-align: center;">29. cikkely</p> <p style="text-align: center;">Jog a munkaközvetítői szolgáltatások igénybevételéhez</p> <p>Mindenkinek joga van az ingyenes munkaközvetítői szolgáltatások igénybevételéhez.</p>	<p style="text-align: center;">Article 29</p> <p style="text-align: center;">Right of access to placement services</p> <p>Everyone has the right of access to a free placement service.</p>
<p style="text-align: center;">30. cikkely</p> <p style="text-align: center;">Az indokolatlan elbocsátással szembeni védelem</p> <p>A közösségi joggal és a nemzeti törvényekkel és gyakorlattal összhangban minden dolgozónak joga van az indokolatlan elbocsátással szembeni védelemhez.</p>	<p style="text-align: center;">Article 30</p> <p style="text-align: center;">Protection in the event of unjustified dismissal</p> <p>Every worker has the right to protection against unjustified dismissal, in accordance with Community law and national laws and practices.</p>
<p style="text-align: center;">31. cikkely</p> <p style="text-align: center;">Tisztességes és igazságos munkafeltételek</p>	<p style="text-align: center;">Article 31</p> <p style="text-align: center;">Fair and just working conditions</p>

1. Minden dolgozónak joga van az egészségét, biztonságát és méltóságát tiszteletben tartó munkafeltételekhez.

2. Minden dolgozónak joga van a munkaórák száma felső határának megszabásához, a napi és heti pihenőidőhöz és az éves fizetett szabadsághoz.

32. cikkely

A gyermekmunka tilalma és a fiatalok munkahelyi védelme

A gyermekek foglalkoztatása tilos. A foglalkoztatás alsó korhatára nem lehet alacsonyabb, mint a tanköteles kor felső határa, azon szabályok sérelme nélkül, amelyek a fiatalok számára kedvezőbbek lehetnek, illetőleg korlátozott engedmények kivételével.

A fiatal dolgozók munkakörülményeinek életkoruknak meg kell felelniük, védeni kell őket a gazdasági kizsákmányolással szemben és semmiféle munka nem sértheti biztonságukat, fizikai és szellemi egészségüket, erkölcsi és szociális fejlődésüket, és nem kerülhet összeütközésbe nevelésükkel, oktatásukkal.

33. cikkely

Család és munka

1. A család jogi, gazdasági és szociális védelmet élvez.

2. A család és a munka összeegyeztetése érdekében mindenkinek joga van a védelemre az anyasággal összefüggő okból történő elbocsátás ellen, valamint joga van a szülési és gyermeknevelési szabadságra, ha gyermeke születik, vagy gyermeket fogad örökbe.

34. cikkely

Szociális biztonság és szociális segítség

1. Az Unió elismeri, és tiszteletben tartja a közösségi jog és a nemzeti törvények és gyakorlat által lefektetett szabályokkal összhangban álló jogosultságot a szociális biztonsági juttatásokra és szociális szolgáltatásokra anyaság, betegség, munkahelyi baleset, gondoskodásra utaltság vagy idős kor, továbbá a munkahely elvesztése esetén.

2. Mindenki, aki törvényesen tartózkodik és mozog az Európai Unión belül, jogosult a közös-

1. Every worker has the right to working conditions, which respect his or her health, safety and dignity.

2. Every worker has the right to limitation of maximum working hours, to daily and weekly rest periods and to an annual period of paid leave.

Article 32

Prohibition of child labour and protection of young people at work

The employment of children is prohibited. The minimum age of admission to employment may not be lower than the minimum school-leaving age, without prejudice to such rules as may be more favourable to young people and except for limited derogations.

Young people admitted to work must have working conditions appropriate to their age and be protected against economic exploitation and any work likely to harm their safety, health or physical, mental, moral or social development or to interfere with their education.

Article 33

Family and professional life

1. The family shall enjoy legal, economic and social protection.

2. To reconcile family and professional life, everyone shall have the right to protection from dismissal for a reason connected with maternity and the right to paid maternity leave and to parental leave following the birth or adoption of a child.

Article 34

Social security and social assistance

1. The Union recognises and respects the entitlement to social security benefits and social services providing protection in cases such as maternity, illness, industrial accidents, dependency or old age, and in the case of loss of employment, in accordance with the rules laid down by Community law and national laws and practices.

2. Everyone residing and moving legally within the European Union is entitled to social secu-

ségi joggal és a nemzeti jogszabályokkal és gyakorlattal összhangban álló szociális biztonsági juttatásokra és szociális előnyökre.

3. A társadalmi kirekesztés és a szegénység leküzdése érdekében az Unió a közösségi jog és a nemzeti jogszabályok és gyakorlat által lefektetett szabályokkal összhangban elismeri, és tiszteletben tartja a jogot a szociális és lakástámogatásokra a tisztességes megélhetés érdekében mindazok esetében, akik nem rendelkeznek az ehhez elégséges eszközökkel.

35. cikkely
Egészségügyi ellátás

Mindenkinek joga van a megelőző egészségügyi ellátás igénybe vételéhez, joga van továbbá az orvosi kezeléshez a nemzeti jogszabályokban és gyakorlatban rögzített feltételek mellett. A humán egészségvédelem magas szintjét az Unió minden politikájának és tevékenységének meghatározásakor és végrehajtásakor biztosítani kell.

36. cikkely
Hozzáférés az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokhoz

Az Unió elismeri, és tiszteletben tartja az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokhoz való hozzáférést a nemzeti jogszabályokban és gyakorlatban foglaltak szerint, az Európai Közösséget alapító Szerződéssel összhangban, az Unió szociális és területi kohéziójának előmozdítása érdekében.

37. cikkely
Környezetvédelem

A magas színvonalú környezetvédelmet és a környezet minőségének javítását be kell építeni az Unió politikájába és megvalósulását a fenntartható fejlődés elvével összhangban kell biztosítani.

38. cikkely
Fogyasztóvédelem

Az Unió politikái biztosítják a fogyasztóvédelem magas szintjét.

V. FEJEZET
ÁLLAMPOLGÁRI JOGOK

rity benefits and social advantages in accordance with Community law and national laws and practices.

3. In order to combat social exclusion and poverty, the Union recognises and respects the right to social and housing assistance so as to ensure a decent existence for all those who lack sufficient resources, in accordance with the rules laid down by Community law and national laws and practices.

Article 35
Health care

Everyone has the right of access to preventive health care and the right to benefit from medical treatment under the conditions established by national laws and practices. A high level of human health protection shall be ensured in the definition and implementation of all Union policies and activities.

Article 36
Access to services of general economic interest

The Union recognises and respects access to services of general economic interest as provided for in national laws and practices, in accordance with the Treaty establishing the European Community, in order to promote the social and territorial cohesion of the Union.

Article 37
Environmental protection

A high level of environmental protection and the improvement of the quality of the environment must be integrated into the policies of the Union and ensured in accordance with the principle of sustainable development.

Article 38
Consumer Protection

Union policies shall ensure a high level of consumer protection.

CHAPTER V
CITIZENS' RIGHTS

39. cikkely

Szavazati és jelöltként indulási jog az európai parlamenti választásokon

1. Az Unió minden polgárának joga van, hogy szavazzon, és jelöltként induljon az európai parlamenti választásokon abban a tagállamban, ahol lakik, ugyanolyan feltételek mellett, mint az illető állam saját állampolgárai.
2. Az Európai Parlament tagjainak megválasztása közvetlen, általános szavazati joggal, szabad és titkos szavazással történik.

40. cikkely

Szavazati és jelöltként indulási jog a helyhatósági választásokon

Az Unió minden polgárának joga van, ahhoz, hogy szavazzon, és jelöltként induljon a helyhatósági választásokon abban az államban, amelyben lakik, ugyanolyan feltételek mellett, mint az illető állam saját állampolgárai.

41. cikkely

Jog a megfelelő ügyintézéshez

1. Minden személynek joga van ahhoz, hogy ügyeit az Unió intézményei és testületei részrehajlás nélkül, korrekt módon és ésszerű időn belül intézzék.
2. Ez a jog magában foglalja:
 - minden személy jogát ahhoz, hogy az őt negatívan érintő egyedi intézkedések meghozatala előtt meghallgassák;
 - minden személy jogát ahhoz, hogy betekintsen a személyére vonatkozó nyilvántartásba, a bizalmas kezeléshez, illetőleg a szakmai és üzleti titokhoz fűződő jogos érdekek tiszteletben tartása mellett;
 - az igazgatási szervek azon kötelezettségét, hogy döntéseiket megindokolják.
3. Minden személynek joga van ahhoz, hogy a Közösség jóvátegye az intézményei és tisztviselői által köteleességük teljesítése során neki okozott károkat, a tagállamok törvényeibe foglalt közös általános elvek alapján.
4. Minden személy írásban, a Szerződés bármelyik nyelvén fordulhat az Unió intézményeihez és ugyanezen a nyelven kell választ kapnia.

42. cikkely

Az iratokhoz való hozzáférés joga

Article 39

Right to vote and to stand as a candidate at elections to the European Parliament

1. Every citizen of the Union has the right to vote and to stand as a candidate at elections to the European Parliament in the Member State in which he or she resides, under the same conditions as nationals of that State.
2. Members of the European Parliament shall be elected by direct universal suffrage in a free and secret ballot.

Article 40

Right to vote and to stand as a candidate at municipal elections

Every citizen of the Union has the right to vote and to stand as a candidate at municipal elections in the Member State in which he or she resides under the same conditions as nationals of that State.

Article 41

Right to good administration

1. Every person has the right to have his or her affairs handled impartially, fairly and within a reasonable time by the institutions and bodies of the Union.
2. This right includes:
 - the right of every person to be heard, before any individual measure which would affect him or her adversely is taken;
 - the right of every person to have access to his or her file, while respecting the legitimate interests of confidentiality and of professional and business secrecy;
 - the obligation of the administration to give reasons for its decisions.
3. Every person has the right to have the Community make good any damage caused by its institutions or by its servants in the performance of their duties, in accordance with the general principles common to the laws of the Member States.
4. Every person may write to the institutions of the Union in one of the languages of the Treaties and must have an answer in the same language.

Article 42

Right of access to documents

Az Unió bármely polgára és a valamely tagállamban lakó, illetőleg ott letelepedett vagy ott bejegyzett irodával rendelkező bármely természetes vagy jogi személy jogosult arra, hogy hozzáférjen az Európai Parlament, Tanács és Bizottság irataihoz.

43. cikkely
Ombudsman

Az Unió minden polgárának és minden, valamely tagállamban letelepedett, illetőleg ott bejegyzett irodával rendelkező, természetes, illetőleg jogi személynek joga van az Unió ombudsmanjához fordulni a közösségi intézmények és testületek - kivéve a bírói szerepében eljáró Bíróság és Elsőfokú Bíróság - tevékenységében előforduló rossz ügykezelés esetén.

44. cikkely
Kereset benyújtásához

Az Unió minden polgárának és minden, valamely tagállamban letelepedett, illetőleg ott bejegyzett irodával rendelkező, természetes vagy jogi személynek joga van keresettel fordulni az Európai Parlamenthez.

45. cikkely
Mozgási és letelepedési szabadság

1. Az Unió minden polgárának joga van a szabad mozgáshoz és letelepedéshez a tagállamok területén.
2. Az Európai Közösséget alapító Szerződés értelmében a mozgási és letelepedési szabadság a tagállamok területén törvényesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgároknak is biztosítható.

46. cikkely
Diplomáciai és konzuli védelem

Az Unió minden polgára, aki olyan harmadik országban tartózkodik, ahol a saját tagállama nem rendelkezik képvisellel, bármely más tagállam ottani diplomáciai vagy konzuli hatóságai részéről ugyanolyan feltételek mellett jogosult védelemre, mint az illető tagállam saját állampolgárai.

VI. FEJEZET
IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁS

Any citizen of the Union, and any natural or legal person residing or having its registered office in a Member State, has a right of access to European Parliament, Council and Commission documents.

Article 43
Ombudsman

Any citizen of the Union and any natural or legal person residing or having its registered office in a Member State has the right to refer to the Ombudsman of the Union cases of maladministration in the activities of the Community institutions or bodies, with the exception of the Court of Justice and the Court of First Instance acting in their judicial role.

Article 44
Right to petition

Any citizen of the Union and any natural or legal person residing or having its registered office in a Member State has the right to petition the European Parliament.

Article 45
Freedom of movement and of residence

1. Every citizen of the Union has the right to move and reside freely within the territory of the Member States.
2. Freedom of movement and residence may be granted, in accordance with the Treaty establishing the European Community, to nationals of third countries legally resident in the territory of a Member State.

Article 46
Diplomatic and consular protection

Every citizen of the Union shall, in the territory of a third country in which the Member State of which he or she is a national is not represented, be entitled to protection by the diplomatic or consular authorities of any Member State, on the same conditions as the nationals of that Member State.

CHAPTER VI
JUSTICE

47. cikkely

Jog a hatékony jogorvoslathoz és a korrekt bírósági eljáráshoz

Mindenkinek, akinek az Unió joga által biztosított jogai és szabadságjogai sérülnek, joga van a hatékony jogorvoslathoz a bíróság előtt a jelen cikkelyben rögzített feltételek mellett.

Mindenkinek joga van a korrekt nyilvános meghallgatáshoz ésszerű időn belül független és pártatlan, a törvény által előzetesen létrehozott bíróság előtt. Mindenkinek biztosítani kell a lehetőséget tanácsadás, védelem és képviselő igénybe vételéhez.

Jogi segítséget kell nyújtani azoknak, akik olyanra nem rendelkeznek elegendő forrásokkal, hogy az igazságszolgáltatás tényleges igénybevételehez szükségük van erre a segítségre.

48. cikkely

Az ártatlanság vélelme és a védelem joga

1. Mindenkit, aki ellen vádat emelnek, ártatlannak kell tekinteni mindaddig, amíg bűnössége a törvény szerint bizonyítást nem nyer.
2. Minden vádlott számára biztosítani kell a védelemhez való jogának tiszteletben tartását.

49. cikkely

A bűncselekmények és büntetések érvényességének és arányosságának elvei

1. Senki sem tekinthető bűnösnek valamely bűncselekményért olyan cselekmény vagy mulasztás miatt, amely az elkövetés idején a nemzeti, illetőleg a nemzetközi jog értelmében nem minősült bűncselekménynek. Nem szabható ki súlyosabb büntetés annál, amely a bűncselekmény elkövetésekor hatályban volt. Ha valamely bűncselekmény elkövetése után a törvény a büntetést enyhíti, akkor az enyhébb büntetést kell alkalmazni.
2. Ez a cikkely nem zárja ki senkinek a bíróság elé állítását és megbüntetését olyan cselekményért vagy mulasztásért, amely az elkövetés időpontjában bűncselekménynek minősült a nemzetek közössége által elfogadott általános elvek szerint.
3. A büntetések súlyossága nem lehet a bűncselekményhez mérten aránytalan.

50. cikkely

Article 47

Right to an effective remedy and to a fair trial

Everyone whose rights and freedoms guaranteed by the law of the Union are violated has the right to an effective remedy before a tribunal in compliance with the conditions laid down in this Article.

Everyone is entitled to a fair and public hearing within a reasonable time by an independent and impartial tribunal previously established by law. Everyone shall have the possibility of being advised, defended and represented.

Legal aid shall be made available to those who lack sufficient resources insofar as such aid is necessary to ensure effective access to justice.

Article 48

Presumption of innocence and right of defence

1. Everyone who has been charged shall be presumed innocent until proved guilty according to law.
2. Respect for the rights of the defence of anyone who has been charged shall be guaranteed.

Article 49

Principles of legality and proportionality of criminal offences and penalties

1. No one shall be held guilty of any criminal offence on account of any act or omission, which did not constitute a criminal offence under national law or international law at the time when it was committed. Nor shall a heavier penalty be imposed than that which was applicable at the time the criminal offence was committed. If, subsequent to the commission of a criminal offence, the law provides for a lighter penalty, that penalty shall be applicable.
2. This Article shall not prejudice the trial and punishment of any person for any act or omission which, at the time when it was committed, was criminal according to the general principles recognised by the community of nations.
3. The severity of penalties must not be disproportionate to the criminal offence.

Article 50

Jog ahhoz, hogy senkit se lehessen kétszer büntetni, vagy kétszer ugyanazon bűncselekményért eljárást indítani

Senki sem vonható büntetőeljárás alá, és nem büntethető olyan bűncselekményért, amely miatt az Unióban a törvény értelmében egyszer már jogerősen felmentették, vagy elítélték.

Right not to be tried or punished twice in criminal proceedings for the same criminal offence

No one shall be liable to be tried or punished again in criminal proceedings for an offence for which he or she has already been finally acquitted or convicted within the Union in accordance with the law.

**VII. FEJEZET
ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK**

**CHAPTER VII
GENERAL PROVISIONS**

**51. cikkely
Hatály**

1. E Charta rendelkezései az Unió intézményeire és testületeire vonatkoznak - kellő tekintettel a szubszidiaritás elvére -, valamint a tagállamokra, azon esetekben, amikor az Unió jogát alkalmazzák. Ezért ezek saját hatáskörükben tiszteletben tartják a benne foglalt jogokat és elveket, és előmozdítják azok alkalmazását.

2. Ez a Charta nem hoz létre új hatásköröket, sem feladatokat sem a Közösség, sem az Unió számára és nem módosítja a Szerződésben meghatározott hatásköröket és feladatokat.

**Article 51
Scope**

1. The provisions of this Charter are addressed to the institutions and bodies of the Union with due regard for the principle of subsidiarity and to the Member States only when they are implementing Union law. They shall therefore respect the rights, observe the principles and promote the application thereof in accordance with their respective powers.

2. This Charter does not establish any new power or task for the Community or the Union, or modify powers and tasks defined by the Treaties.

**52. cikkely
A garantált jogok köre**

1. A jelen Chartában elismert jogok és szabadságjogok gyakorlásának bármiféle korlátozását csak törvény rendelheti el, amelynek tiszteletben kell tartania e jogok és szabadságjogok lényegét. Az arányosság elvének értelmében korlátozásokra csak abban az esetben kerülhet sor, ha azokra szükség van és kifejezetten az Unió által elfogadott általános érdekeket és mások jogainak, és szabadságjogainak védelmét célozzák.

2. A Charta által elismert és a Közösség alapító Szerződésein, illetőleg az Európai Unióról szóló Szerződésen alapuló jogok gyakorlása csak az e Szerződésekben meghatározott feltételek, és korlátozások mellett történhet.

3. Amennyiben jelen Charta olyan jogokat tartalmaz, amelyek az Emberi Jogok és Alapvető Szabadságok Védelméről szóló Európai Egyezményben biztosított jogoknak felelnek meg, akkor ezeknek a jogoknak a tartalma és hatóköre azonos azokéval, amelyek az említett

**Article 52
Scope of guaranteed rights**

1. Any limitation on the exercise of the rights and freedoms recognised by this Charter must be provided for by law and respect the essence of those rights and freedoms. Subject to the principle of proportionality, limitations may be made only if they are necessary and genuinely meet objectives of general interest recognised by the Union or the need to protect the rights and freedoms of others.

2. Rights recognised by this Charter which are based on the Community Treaties or the Treaty on European Union shall be exercised under the conditions and within the limits defined by those Treaties.

3. Insofar as this Charter contains rights, which correspond to rights guaranteed by the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, the meaning and scope of those rights shall be the same as those laid down by the said Convention. This provision shall not prevent Union law providing

egyezményben szerepelnek. Ez a rendelkezés more extensive protection.
nem gátolja, azt, hogy az Unió joga kiterjed-
tebb védelmet szolgáltatasson.

53. cikkely

A védelem szintje

Jelen Chartát semmilyen tekintetben sem szabad úgy értelmezni, hogy az szűkítse, vagy hátrányosan érintse az Unió joga, a nemzetközi jog és az Unió, a Közösség, illetőleg az összes tagállam által elfogadott szerződésekben, köztük az Emberi Jogok és Alapvető Szabadságjogok Védelmének Európai Egyezményében, és a tagállamok alkotmányaiban saját alkalmazási területükre elfogadott jogokat.

Article 53

Level of protection

Nothing in this Charter shall be interpreted as restricting or adversely affecting human rights and fundamental freedoms as recognised, in their respective fields of application, by Union law and international law and by international agreements to which the Union, the Community or all the Member States are party, including the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, and by the Member States' constitutions.

54. cikkely

A jogokkal való visszaélés tilalma

Ezt a Chartát nem szabad úgy értelmezni, mint amely feljogosít bármely olyan tevékenységre vagy bármely olyan cselekmény végrehajtására, amely a jelen Chartában elismert bármely jog vagy szabadságjog semmissé tételére vagy a Chartában foglalt korlátozásának kiterjesztésére irányul.

Article 54

Prohibition of abuse of rights

Nothing in this Charter shall be interpreted as implying any right to engage in any activity or to perform any act aimed at the destruction of any of the rights and freedoms recognised in this Charter or at their limitation to a greater extent than is provided for herein.